

Asia: VN/489/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta

Asia: VN/489/2021

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry toimii Suomen nuorisovaltuustojen ja muiden vastaavien nuorten vaikuttajaryhmien edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestönä. Nuva ry. edistää nuorisovaltuustojen asemaa ja parantaa nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa.

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua luonnoksesta. Lakiesityksen luonnosta kommentoimme nuorisovaltuustotoiminnan piirissä on 13-18-vuotiaiden nuorten näkökulmasta.

Lausunto

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto katsoo hallituksen esityksen johdonmukaiseksi. Oppivelvollisuuden laajentuessa, myös ammatillisen koulutukseen ja lukioon liittyvää lainsäädäntöä tulee päivittää.

Koulussa tapahtuva kiusaaminen, kouluväkivalta ja häiriötä aiheuttava käytös on merkittävä epäkohta, joka näkyy niin nuorten kuin nuorisovaltuutettujenkin arjessa. Liitto saa jatkuvasti viestiä

kunnista, että kiusaamisen kohteeksi joutuvia nuoria on vaikeaa auttaa, sillä asianmukaiset ja riittävät keinot puuttuvat. Ei ole oikein, että kiusattu joutuu kärsimään vain puutteellisten ohjeiden ja toimenpidemallien vuoksi.

Muutokset lapsen edun ensisijaisuudesta niin perusopetus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen laissa ovat perusteltuja. Tämä läpileikkaava periaate on tarpeellinen.

Lisäys koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta ilmoittaa kiusaamistapauksista asianomaisten lasten ja nuorten huoltajille on tarpeellinen uudistus. Tämä selkeyttää toimintatapoja ja voi helpottaa kiusatun tilannetta. Kiusattavalle voi myös tulla turvallisempi olo, jos huoltajat saavat tiedon suoraan koulusta, eikä nuori siten joudu hankalaan tilanteeseen, jossa omat kiusaamiskokemukset täytyy sanoittaa. Lisäksi on tarpeellista tunnistaa oppilaiden ja opiskelijoiden kiusaamisen erilaisia muotoja ja pyrkiä välttämään tällaista käytöstä.

Pidämme esityksessä mukana ollutta muutosta rehtorin toimivaltaan hyvänä. On hyvä, että määräaikaisesta erottamisesta on mukana päättämässä sosiaalihuollon asiantuntijoita osana moniammatillista toimielintä. Määräaikaisen erottamisen tai koulusta loppupäiväksi poistamisen oheen luvattu mahdollisuus kuraattori- tai psykologikäynnille on tarpeellinen. Toivottavaa olisi, että tämä mahdollisuus olisi myös käytännössä toteuttamiskelpoinen. Oppilashuollon resurssit eivät ole jakautuneet tasaisesti valtakunnallisesti. Tyypillinen tilanne on, että kuraattori kiertää alueen kouluja ja siten on muutaman päivän viikosta saatavilla. Myös soteuudistuksen vaikutukset mallin toteutuksessa tulee ottaa huomioon.

Tulee muistaa, että kiusaaminen jättää pitkät jäljet uhriin. Samaa tukea tulisi olla tarjolla välittömästi kiusaamistapauksen tultua ilmi myös kiusaamisen uhreille. Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn tulee myös osallistaa nuoria, niin oppilas- kuin opiskelijakunnan hallitusta kuin tukioppilaitakin. Näiden nuorten toimintaan tulee mahdollistaa riittävät resurssit, sillä yhteisöllisen toiminnan merkitys kouluhyvinvoinnin parantamiseksi on vain yksi monista keinoista ennaltaehkäistä kiusaamista.

Nostamme esille myös tärkeän seikan siitä, että yläkoulusta toiselle asteelle siirtyessä olevassa nivelvaiheessa on tärkeää pitää huolta siitä, ettei yläkoulussa alkanut kiusaaminen jatku enää toisella asteella. Kiusaamisen ja kouluväkivallan uhrilla on käsiteltävänä suuri taakka peruskoulussa koetuista asioista, joiden arpia hoitaakseen tulee tarjota matalan kynnyksen apua opintoihin keskittymisen ilman epämiellyttäviä kokemuksia ja muistoja.

Käyttäytymisvelvoitteen liittyvät tarkennukset ovat aiheellisia. Koulurauha tulee olla koulupäivien aikana taattu. Opetusta häiritsevällä tai järjestysääntöjä rikkovan oppilaan ensimmäinen ojentamistoimi on määräys kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelun oheen tulisi jo tarjota mahdollisuutta kuraattorin tai psykologin tapaamisella, jossa keskustelun aikana nousseita asioita

voitaisiin purkaa vielä erikseen. Tämäkin palautuu oppilashuoltoon liittyvään resurssoinnin turvaamiseen.

Mielestämme on ensisijaisen tärkeää, että koulussa puututaan aidosti kiusaamistapauksiin. Haluamme nostaa esille mallin, jossa rikoksen tunnusmerkistön täyttävät tapaukset ulkoistetaan koulujen käsittelystä asianomaisen viranomaisen käsittelyyn. Ns. Etelä-Karjalan malliksi kutsutussa toiminnassa selvästi lainvastaiset toimet siirretään suoraan esimerkiksi poliisin hoidettavaksi. Esitämme siis ns. Etelä-Karjalan mallin mukaisen menettelyn käyttöönottoa osana lain uudistusta.

Kiitämme kaksoisrangaistuksen kiellon huomioimista ja sen sisällyttämistä lakiuudistukseen. Ei ole tarpeellista, että samasta asiasta rangaistaan myös opinnoissa tai koulussa.

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta. Kokonaisuudessaan pidämme muutoksia tarkoituksenmukaisina oppivelvollisuuden laajentuessa toiselle asteelle.

Tärkeimpänä huomiona haluamme nostaa esiin oppilashuollon liittyvien toimien lisääntymisen ja huolen sen resurssien takaamisesta. Koulusta poistetulle tai määräaikaisesti erotetulle varattu mahdollisuus kuraattorin tai psykologin tapaamiselle on tarpeellinen. Sama mahdollisuus tulisi automaattisesti varata myös alkuvaiheessa oppitunteja häiriköivälle ja kiusaamisen uhriksi joutuneelle oppilaalle.

Toisena asiana haluamme kiittää johtoperiaatteksi nostettua lapsen edun ensijaisuutta. Tämän periaatteen tulee välittyä myös koulumaailmaan asti, jossa nuorelle varataan aito hetki tulla kuulluksi ja tukea omien kokemusten käsittelemiseen ja sanallistamiseen, sekä osaksi yhteiskuntaa kasvamiseen.

Kivimäki Hanna

